

Versterken diergezondheid varkenshouderij

De veehouder is de eerstverantwoordelijke voor de gezondheid van zijn dieren (Nationale Agenda Diergezondheid). In een studie is gekeken wat versterking van het diergezondheidsmanagement door de grote middengroep aan varkenshouders op dit moment belemmert. Ook is er aandacht voor oplossingsrichtingen die nadere verkenning verdienen.

Martien Bokma
Wageningen UR Livestock Research
Ron Bergevoet
Landbouw Economisch Instituut van Wageningen UR

Rapport 487 'Versterking van het diergezondheidsmanagement in de varkenshouderij: belemmeringen en oplossingsrichtingen' komt binnenkort beschikbaar op www.livestockresearch.wur.nl.

Contact

Martien Bokma
T 0320-293379
E martien.bokma@wur.nl

Ron Bergevoet
T 0317-484656
E ron.bergevoet@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het beleidsondersteunend onderzoek in het kader van EL&I-programma BO-08-010-019 Bedrijfsgebonden dierziekten.

Bedrijfsgebonden dierziekten kunnen het welzijn van productiedieren sterk onder druk zetten. Bovendien zijn er voor de behandeling vaak antibiotica nodig.

Een versterking van het diergezondheidsmanagement op het primaire bedrijf is belangrijk om de problematiek van deze dierziekten en het gebruik van antibiotica terug te dringen. In een studie in opdracht van het ministerie van EL&I, uitgevoerd door Wageningen UR in samenwerking met de KNMvD (Vakgroep Gezondheidszorg Varken; Gerard van Eijden) en GD (sectie Varkensgezondheidszorg; Paul Franssen) is in kaart gebracht wat versterking van het diergezondheidsmanagement door de grote middengroep aan varkenshouders op dit moment belemmert. Ook is gekeken naar oplossingsrichtingen. Voor deze studie zijn vragen voorgelegd aan varkenshouders, dierenartsen en andere stakeholders, via persoonlijke interviews en e-mail.

Belemmeringen

Door de respondenten is een breed scala aan belemmeringen genoemd, die versterking van het diergezondheidsmanagement in de weg staan. De top drie van belemmeringen is:

1. Een sterke prikkel ontbreekt. De motivatie ontbreekt bij een belangrijk deel van de varkenshouders om anders dan via (preventief) gebruik van antibiotica de diergezondheid te verbeteren. Antibiotica zijn in hun ogen nog steeds een 'goedkope en effectieve' oplossing om problemen als gevolg van bedrijfsopzet of bedrijfsvoering op te vangen. Tot voor kort werd men nog niet individueel afgerekend op een hoog antibioticumgebruik. Ook biedt de keten geen meerprijs voor gezondere dieren die met minder medicijnen zijn geproduceerd. Er zijn bovendien nog weinig voorbeelden voorhanden, of ze bereiken de doel-

groep onvoldoende, van collega-varkenshouders die met beperkt gebruik van antibiotica een goede bedrijfsgezondheid en goede bedrijfsresultaten realiseren en daardoor meer verdienen.

2. *Samenwerking en kennisoverdracht functioneert onvoldoende.* Voor een efficiënt gezondheidsmanagement is samenwerking in de driehoek varkenshouder-dierenarts-voervoorlichter bepalend. In de praktijk komt dit nog onvoldoende uit de verf. Er wordt in kennisoverdracht geen onderscheid gemaakt in leerstijlen bij verschillende varkenshouders (niet voor ieder type varkenshouder zijn lerende netwerken een oplossing). Daarnaast is er onvoldoende aandacht voor kennisoverdracht tussen ondernemer en zijn personeel (dat steeds vaker uit het buitenland komt). Het kennisaanbod via ketenpartijen, dienstverleners, kennisinstellingen en anderen is vaak weinig op elkaar afgestemd.
3. *Dataset en analysestructuur voor diergezondheid ontbreken.* De bestaande technische kengetallen hebben te weinig relatie met diergezondheidsproblemen en de aanpak daarvan. Een dataset voor diergezondheid en achterliggende risicofactoren ontbreekt, net als een efficiënte analysestructuur.

Oplossingsrichtingen

Kansrijk zijn de volgende oplossingsrichtingen:

1. Zorg voor inbedding van praktische oplossingen in een vaste structuur, binnen de driehoek varkenshouder-dierenarts-voervoorlichter. De ingezette systematiek met bedrijfsgezondheidsplannen binnen de private IKB-systemen verdient verdere uitbouw.
2. Zorg voor aansprekende demonstratie-bedrijven: varkenshouders met 'doorsnee-bedrijven' die met weinig antibiotica aansprekende resultaten op het gebied van diergezondheid en inkomen realiseren.

Geef hierbij inzicht in de economische schade van dierziekten, de maatschappelijke kosten van het antibioticumgebruik en aanpassingen in de bedrijfsvoering die haalbaar en effectief zijn gebleken.

3. Creëer een sterke prikkel voor de individuele varkenshouder in relatie met zijn afzetmarkt. Een meerprijs in de keten voor gezondere dieren ligt niet direct binnen de invloedssfeer van de primaire sector. Indirect zijn er wel mogelijkheden: onderzoek de mogelijkheden om diergezondheidsmanagement en diergezondheidsstatus van alle varkensbedrijven via internet te ontsluiten (zoals de aanpak bij Topigsfokbedrijven). Transparantie in diergezondheid zal de marktvraag naar verwachting kunnen sturen en het verkrijgen van een meerprijs kunnen bevorderen. Het kengetal over antibioticumgebruik (dagdoseringen per dierjaar) dient onderdeel uit te maken van het streven naar transparantie.
4. Voer regie op de stimulering van en het planmatig werken aan diergezondheid en de ontwikkeling van hulpmiddelen. Bijvoorbeeld door de verantwoordelijkheid hiervoor neer te leggen bij een bestaande structuur, zoals de IKB-systemen, PVE Commissie Varkenshouderij, Monitoring Dierziekten GD. Koppel hieraan een deskundigengroep met onafhankelijke experts uit de relevante disciplines.
5. Zorg voor de ontwikkeling/selectie van belangrijkste management-controlepunten (signalerende kengetallen) voor het diergezondheidsmanagement, voor zowel zeugen, biggen als vleesvarkens. Koppel deze controlepunten aan de belangrijkste risicofactoren en geef daarbij ook de interventiemogelijkheden.
6. Identificeer de leerstijlen van de verschillende typen varkenshouders en onderzoek de wijze waarop kennisoverdracht 'op maat' kan plaatsvinden.

Marian Moelands, beleidsmedewerker ministerie EL&I

"Volgens de Nationale Agenda Diergezondheid moet de bedrijfsgebonden diergezondheid worden opgepakt door de veehouderijsector zelf. In deze studie is specifiek gekeken naar de belemmeringen bij de versterking van het diergezondheidsmanagement in de varkenshouderij en de oplossingsrichtingen. Deze specifieke studie kan interessant zijn in het kader van de reductie van het antibioticumgebruik. Wij zullen de resultaten van deze studie gaan bespreken met de betrokkenen uit de varkenssector en hen vragen of zij de resultaten herkennen en hoe de sector met deze conclusies wil omgaan. Het gaat er in de eerste plaats om dat de sector de problemen zelf aanpakt. En waar nodig probeert EL&I de sector daarbij te stimuleren en te faciliteren. Die stimulering probeert EL&I vooral via de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij voor elkaar te krijgen."

Copyright foto

DRIEHOEK

Voor een efficiënt gezondheidsmanagement is samenwerking in de driehoek varkenshouder-dierenarts-voervoorlichter bepalend. In de praktijk komt dit nog onvoldoende uit de verf.

Foto: Marcel Bekken